

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 47 / IULIE 2015

47

Noțiuni de geometrie în activitățile de predare-învățare cu preșcolarii și școlarii mici | de SILVIU ROȘIORU

Poezia – confesiune, trăire, interpretare | de MARIANA ALINA SAFTA

Punctuația în limba română | de NICOLETA MUSCALAGIU

Transculturalitatea în procesul de traducere din limba română în limba franceză | de DAN-DUMITRU MOLDOVAN

Surse ale agresivității la școlari | de GHEORGHIȚA MUNTEANU

Posibil demers de rezolvare a conflictelor în școală

| de ADELA-GABRIELA MUREȘAN

Contribuții ale parteneriatului școală-familie-comunitate la formarea personalității elevilor | de MARIA NECULAEȘ

Mijloacele de învățământ și rolul lor motivațional | de DELIA MUSTACA

ePortofoliul, instrument al evaluării în cadrul orelor de limbă și literatură

| de ANA-MARIA ZĂLOAGĂ

Utilizarea tehnologiilor educaționale moderne – aplicații

| de LUCIANA TRĂISTARU, ELIZA-CORINA DAN

Utilizarea hărților interactive în proiectele eTwinning

| de ANAMARIA CORINA GOLUMBEANU

Prietenul meu, calculatorul (Opționalul Informatică la ciclul preșcolar)

| de LILIANA VEZETEU

Pregătirea profesorilor în utilizarea instrumentelor Google pentru educație

| de OLIMPIUS ISTRATE

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:

iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X

ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

dr. Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

dr. Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

dr. Ema FĂCIU (Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău, Școala doctorală; Casa Corpului Didactic "Grigore Tăbăcaru" Bacău)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experientedidactice

Noțiuni de geometrie în activitățile de predare-învățare cu preșcolarii și școlarii mici

De **Silviu Rosioru**

Matematica nu este o „creație” ideală a minții omului, nu este ceva de sine stătător. Chiar în problemele artificiale, inventate de om, intervin noțiuni care s-ar fi putut naște sau constitui fără sugestia realității; în astfel de probleme, numai anumite situații, anumite condiții puse sunt imaginate de om și nu copiate direct din realitate, pe când fondul de noțiuni și legile raționamentului sunt formate printr-o îndelungată practică. Făcând exerciții de diferență între figurile geometrice, prin exprimarea principalelor atribute (formă, mărime, grosime, culoare), preșcolarii și școlarii mici își construiesc (premisele pentru) gândirea logică.

Principala activitate a copiilor este jocul. Jocul didactic este o activitate cu multe valențe educative:

- îmbină activitatea de învățare cu forma distractivă, atractivă a jocului;
- stimulează gândirea, imaginația, creativitatea;
- asigură antrenarea și implicarea fiecărui elev în activitatea de instruire și educație.

Matematica este instrumentul cel mai puternic în modelarea minții copilului. În general, această disciplină este privată cu reticență de către copii. Este o iluzie să credem că se poate studia matematica stând, cu o expresie serioasă întipărită pe față, fără nicio mișcare a corpului care ar putea perturba meditația cerebrală. La vârstele mici, prin activități didactice antrenante, se urmărește pas cu pas realizarea clasificărilor de obiecte după una sau mai multe însușiri date, dar și dezvoltarea atenției, imaginației, a spiritului de observație.

Trecerea copilului de la „adevăr” și „minciună” la termenii folosiți în activitatea matematică, „adevărat” și „fals”, trebuie să se realizeze cu mult tact, subtilitate și imaginație.

Pentru a dezvolta gândirea, imaginația și perspicacitatea copilului, se pot folosi cubulețe cu imagini, cu ajutorul cărora să fie formate propoziții „adevărate” sau „false”. Negația este ușor de introdus, deoarece aceasta se poate folosi atât în vorbirea curentă, cât și pe exemplele concrete din matematică. Exemplele pot fi numeroase, important este ca preșcolarul și elevul din clasa pregătitoare să fie învățat să raționeze corect.

Referindu-ne la trusa de figuri geometrice, se pot întâlni următoarele variante de jocuri:

- Jocul de perechi în care piesele se deosebesc printr-o singură însușire - culoarea, grosimea fiind un atribut comun (de exemplu, un pătrat mare galben și un pătrat mare roșu).
- Jocul de perechi în care piesele se deosebesc prin două însușiri - culoare și mărime, grosimea fiind un atribut comun (de exemplu, un cerc mare albastru și un cerc mic roșu).
- Jocul de perechi în care piesele se deosebesc prin trei însușiri

- formă, culoare și mărime (de exemplu un cerc mare roșu și un pătrat mic galben).

Eficiența predării elementelor de logică matematică va fi reală dacă fiecare cunoscător va fi predat într-o activitate, lecție separată, cu conținut matematic, și apoi în cadrul tuturor activităților.

Exemple de activități:

1. „Săculețul fermecat” Se prezintă un săculeț în care vor fi puse diferite forme geometrice. Se va solicita un copil să ia din „Săculețul fermecat” o piesă geometrică și să-i enunțe caracteristicile. Exemplu: - Ce forma geometrică ai ales? - Ce culoare are? - Dar ca mărime, ce fel este? Problematică: Voi alege din săculeț o piesă pe care o voi caracteriza greșit, iar copiii vor trebui să găsească greșeala.

2. „Zarul cu forme geometrice” Regulile jocului: - zarul trebuie aruncat, iar forma geometrică obținută pe fața zarului va trebui caracterizată în funcție de culoare, formă și mărime/grosime; - după ce se va preciza atributele formei geometrice, copiii vor trebui să identifice forma geometrică după cub, cu piesa geometrică după măsura, care are aceleași atribute. Le voi arăta un exemplu. Copiii care vor rezolva corect sarcinile vor primi o medalie având forma figurii geometrice pe care au caracterizat-o.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/notiuni-de-geometrie-in-activitati-de-predare-invatare-cu-prescolarii-si-scolarii-mici>)

Poezia - confesiune, trăire, interpretare

De **Mariana Alina Safta**

În abordarea textului literar, trebuie să se țină cont de elementele de teorie și să se valorifice și potențialul creator al elevului. Cerințele pe un text la prima vedere, în cadrul orei de literatură pot varia, dar toate trebuie să țină cont de anumite elemente specifice. Astfel, argumentarea apartenenței la o anumită specie, impune cunoașterea trăsăturilor, argumentarea opiniei impune utilizarea unor conectori. Compunerile trebuie să țină cont de structură, să fie o unitate a compoziției. Opera lirică impune și o interpretare dincolo de structură, și conectori, impune înțelegerea și valorificarea mesajului, pornind de la cuvintele simbol.

O poezie expresivă, de o mare trăire și care transmite sentimente variate este *Ochiul închis*, de Ana Blandiana.

Ochiul închis

Nu îndrăznesc să-nchid o clipă ochii de teamă să nu zdobesc între pleoape lumea, să n-o aud sfărâându-se cu zgomot ca o alună între dinți. Cât timp voi mai putea fura din somn? Cât timp o voi mai ține-n viață? Privesc cu disperare și mi-e câinește milă de universul fără apărare ce va pieri în ochiul meu închis.

Un adevărat univers al sentimentelor este poezia, formă a sufletului în splendoarea lui strălucitoare. Poezia contemporană, transmite trăiri în formă variată, în limbaj simplu, dar plin de conotații.

În abordarea textului liric, se ține seama de prezența Eului liric, formele și ipostazele acestuia, de mijloacele expresive care apar de-a lungul textului și de elementele de versificație.

O poezie în care se conturează gradat comuniunea om-natură, contopirea cu frumusețea ei și teama de a pierde eternitatea frumosului, este *Ochiul închis*, de Ana Blandiana. Splendorile naturii, ale lumii îi trezesc eului liric admirator sentimente diverse și antitetice. Acestea sporesc misterul poeziei și tensiunea trăirii. Prezența eului liric este evidențiată direct prin persoana I: *nu îndrăznesc, să nu zdobesc, să n-o aud, voi mai, Privesc.*

Confesiunea poetică și întrebările retorice accentuează tensiunea sufletească. Cuvintele simbol ajută la conturarea tensiunii sufletești: *nu îndrăznesc, de teamă, să n-o aud, cu disperare, milă*.

Cuvintele simple accentuează starea, trăirea sufletească. Întrebările retorice: *Cât timp voi mai putea fura din somn?/ Cât timp o voi mai ține-n viață?*, trădează tensiunea trăirii frumosului care poate să dispară.

Cuvântul cheie, simbol al poeziei este ochiul, care apare încă din titlu *Ochiul închis*, într-o metaforă ce aduce în prim plan frumusețea trăirii și spaima posibilității dispariției acestei frumuseți odată cu asocierea lui cu *închis*. Cuvântul *închis* redă dispariția, ruperea de tot ce reprezintă frumosul-lume, redusă la micime și fragilitate să nu zdobesc între pleoape lumea, *să n-o aud sfărâându-se cu zgomot/ca o alună între dinți.*

În abordarea textului liric, trebuie să se țină cont de: semnificația titlului, de cuvinte cheie, simbol, de mărcile eului liric, de mijloace expresive. Cerințele pot fi variate: eseu argumentativ, opinia despre mesajul poetic, semnificația mesajului. Toate aceste cerințe îmbină teoria cu posibilitatea de a interpreta mesajul poeziei, din abordări diverse.

Cea mai frumoasă aplicație poate fi utilizarea în cadrul orei a jurnalului de lectură, care dă posibilitatea elevului de a-și exprima trăirile și de a pătrunde mesajul poetic.

O altă variantă de abordare a textului liric este aceea de a scrie impresiile pe un jurnal și apoi să treacă pe la ceilalți elevi pentru a se schimba opinii și a se completa cunoștințele. La final, se poate alcătui pornind de la impresiile culese, interpretarea mesajului operei. În acest fel, elevii sunt antrenați în discuții, pot să își exprime opiniile, să se simtă mai aproape de text, de mesajul textului literar.

Se impune ca textul să fie unul apropiat de ceea ce trăiesc elevii să fie și ei îndemnați, la rândul lor să scrie, dacă se simt atrași de creație. Se poate pleca de la temă și se pot realiza versuri individual sau cu clasa, conturându-se astfel, o poezie.

Referință: Ana Blandiana — *Ochiul închis*. Online: <http://www.romanianvoice.com/poezii/poezii/ochiul.php>

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/poezia-confesiune-traire-interpretare>)

Punctuația în limba română

De Nicoleta Muscalagiu

Interpretarea aspectului grafic al variantei scrise a limbii se înscrie într-o tendință relativ nouă, manifestată atât în cercetările de la nivel internațional, cât și în cele de la noi. Noi cercetări "revitalizează" planul scrierii, nu pentru a anula importanța planului vorbirii, ci mai ales pentru a le confrunța, în încercarea de a ameliora înțelegerea și utilizarea ambelor. Propun în cele ce urmează o trecere de la scriere, în general, către un aspect particular, punctuația. Scrierea, formă de manifestare a limbii, presupune transformarea gândirii în fraze realizate prin semne, într-o ordine specifică, dată de necesitatea de a transmite un sens. Necesitatea de a evita ambiguitatea duce mai întâi la izolarea cuvintelor, la notarea unor semne de punctuație, la delimitarea de paragrafe.

Accentul asupra punctuației este datorat contradicțiilor și funcțiilor multiple, care au determinat viziunea conform căreia aceasta s-ar afla în centrul sistemului grafic. În plus, din punct de vedere lingvistic, obiectivul meu este de a demonstra faptul că, dincolo de un ansamblu de mărci tipografice, punctuația este un element al limbii purtător al unei valori enunțiative, un element al unei strategii enunțiative din cadrul enunțării scrise.

Observațiile mele merg și în direcția negării universalității semnelor, afirmată în repetate rânduri. Ceea ce putem afirma, împreună cu Nina Catach, este că nu semnele de punctuație sunt universale, ci că liniile generale ale punctuației sunt universale.

Problema punctuației este strâns legată de statutul scrisului, de recunoașterea sau negarea caracterului său secundar sau autonom în raport cu oralul, de această faimoasă legătură cu oralul, uneori negată, alteori afirmată fie de teoreticieni, fie de practicieni. Baza o constituie opoziția dintre susținătorii fonocentrismului, care cred în funcția intonativă a punctuației, și cei ai autonomismului, pentru care semnele de punctuație constituie un instrument al enunțării scrise.

Afirmarea autonomiei scrisului este cea care a condus însă la schimbarea viziunii asupra punctuației, care nu mai este considerată simplu instrument auxiliar al oralizării. Prin urmare, problema definirii punctuației este strâns legată de viziunea asupra scrisului și implicit de conceperea rolului ei.

Astfel, de cele mai multe ori, punctuația este definită ca sistemul de semne grafice care contribuie la organizarea unui text scris și

care aduce indicații prozodice, marchează raporturi sintactice sau vehiculează informații semantice. Aspectul ce privește organizarea textului presupune faptul că semnele de punctuație servesc structurării acestuia la mai multe niveluri: al cuvintelor, al frazei și al așezării în pagină a textului.

Având la bază concepția că oralul este singura formă de existență a limbii, că scrisul este doar o reprezentare a oralului (sau înregistrare, sau atestare), a fost frecvent formulată ideea că funcția esențială a semnelor de punctuație este una suprasegmentală, de reprezentare grafică a aspectelor prozodice. Evoluția ulterioară a permis evidențierea, atât pentru limba română, cât și pentru limba franceză, a altor funcții ale punctuației: organizator sintactic /textual și componentă a sensului.

De reținut ni s-au părut viziunile asupra funcțiilor punctuației identificate în lucrările cercetătoarei Nina Catach, care stabilește și trei funcții ale semnelor de punctuație: funcția **sintactică** (de organizare), funcția **suprasegmentală** (care vizează corespondența cu varianta orală), funcția **semantică** (substitut sau supliment semantic). Abordarea lui Anis, una dintre cele mai originale abordări ale punctuației, presupune identificarea a două categorii, semne cu funcție sintagmatică și semne cu funcție polifonică

Aspectul grafic în textul literar, lăsând deoparte dimensiunea grafemelor alfabetice, se realizează în cea mai mare parte prin punctuație, în măsura în care se acceptă o viziune largă asupra acesteia (procedee tipografice, aspecte ale prezentării textului sau de așezare în pagină).

Realizările punctuației într-un text depind și au depins întotdeauna, de mai mulți factori: epocă, tipuri de texte, modalitățile de transmitere a textelor, alegeri individuale.

În literatură, manifestările punctuației sunt reprezentate de fapt de două direcții: punctuație **gramaticală** vs. punctuație **stilistică**, punctuație **logică** vs. punctuație **subiectivă**, manifestări de o parte ale normei, față de care orice abatere este o greșeală și trebuie corectată, pe de altă parte, manifestări ale artei, ale individualității creatoare, în care orice abatere devine stil.

În producerea și receptarea textului, important este că semnele de punctuație nu însoțesc textul, ci sunt interioare acestuia. Textul nu există, nu poate fi conceput în absența acestora; semnele nu constituie elemente ce se adaugă textului, ci elemente care constituie textul, în dimensiunea lui sintactică și semantică.

Valoarea semnelor, raportul între valoarea lor și terminologia folosită, inventarul semnelor, dar și regulile de utilizare au evoluat continuu.

Semnele de punctuație nu pot fi înțelese în totalitate fără a fi puse în relație cu receptarea textului, lectura.

Printre efectele intervenției punctuației în textul literar, se pot identifica, pe baza fragmentelor analizate, polifonia, fragmentarea, modalizarea, toate cu posibilități multiple de realizare (de exemplu: polifonia, realizată prin ghilimele, linii de pauză, paranteze). Un interes deosebit îl prezintă modalizarea autonomică, pornind de la viziunea lui Jacqueline Authier-Revuz. Atât în categoria grafemelor punctuaționale, cât

și în cea a punctuației integrate se pot identifica elemente care contribuie la realizarea acestui efect.

Concluzia în urma acestor analize este că punctuația, ca dimensiune a aspectului grafic, este de fapt o dimensiune a cărei delimitare este de fapt una pur metodologică. Existența ei în textul literar este rezultatul intenției de comunicare a celui care scrie și este cea producătoare de efecte decelabile la nivelul receptării.

Bibliografie: Gheorghe Constantinescu-Dobridor, *Mic dicționar de terminologie lingvistică*, Ed. Albatros, București, 1980 Nina Catach, *La ponctuation (Histoire et système)*, Presses Universitaires de France, coll. « Que sais-je ? », Paris, p. 6. Nina Catach, 1998, « *La ponctuation et les systèmes d'écriture: dedans ou dehors?* », Jean-Marc Defays, Laurence Rosier, Françoise Tilkin (éds.), *A qui appartient la ponctuation ?*, Duculot, Paris, Bruxelles, pp. 31-43, p. 41.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/punctuatia-in-limba-romana>)

Transculturalitatea în procesul de traducere din limba română în limba franceză

De **Dan-Dumitru Moldovan**

Termenul de transculturalitate se referă la procesul reciproc de interferare a diferitelor culturi, la caracterul lor dinamic și eterogen. În paralel cu acest termen sau precedate de el au circulat alte denumiri pentru fenomenul culturilor în contact (fenomenul terminologiilor asemănătoare, alternante, care din perspectivă sincronă se completează reciproc este cunoscut și în lingvistica de contact). Adeseori s-a vorbit și se vorbește în discursul cultural și politic de multiculturalitate (pluriculturalitate) sau interculturalitate. Cei trei termeni — pluricultural, intercultural, transcultural — se diferențiază gradual, dar nu substanțial unul de celălalt.

Încă din 1991, Wolfgang Welsch a descris în repetate rânduri actualul dar și viitorul fenomen-produs transculturalitate ca „diagnostic temporar”, arătând că acest fenomen nu va fi singular din punct de vedere cultural într-o societate globalizată și că vor exista și pe mai departe forme pluri- și interculturale. Welsch identifică cinci aspecte ca fiind caracteristice transculturalității: „o interconectare externă între culturi, caracterul hibrid, anularea diferenței familiar-străin, determinarea transculturală a indivizilor, decuplarea de la identitatea culturală și națională”. Transculturalitatea este impulsionată de fenomenul migrației, globalizarea la nivel

economic, căile de comunicare și de circulație internaționale, cultura "pop" precum și de temele existențiale care se regăsesc în fiecare cultură. Această nouă configurație este scutită de vechile probleme interculturale ale diferențelor separatoare, permițând mai degrabă – conform viziunii lui Welsch – coexistența decât conflictul. În ultimele studii autorul relativizează această viziune utopică ce amintește de imaginea creuzetului cultural, pusă acum sub semnul întrebării: pe lângă fenomenul de nivelare ar exista – la fel de îndreptățite – și „procese diferențiatore” .

Percepția reciprocă, melanjul de culturi sunt diferite din punct de vedere istoric și geografic. Există perioade de contact dinamic, alternând cu perioade de izolare. Experiența comună ca liant se acumulează cu precădere în regiuni învecinate. *„Cât de autentice, nemijlocite și autohtone sunt de fapt culturile? Tindem să credem că, cel puțin în spațiul cultural european se pornește de la o mediatizare reciprocă la cel mai înalt nivel, într-o oarecare măsură de la o „nemijlocire mijlocită” și în relațiile dintre culturi.”*

La dialectica unei așa-zise „glocalizări” a reacționat printre altele și UNESCO, cu un program de conservare și promovare a diversității culturale și lingvistice (2000). În UE există, după cum se știe, din anul 2007 un comisariat pentru multilingvism prezidat de Leonard Orban (România). În acest context, România vine cu experiența pozitivă a pluriculturalismului secular, specific zonei centrale a Transilvaniei (Ardealului) precum și cu experiența particulară, care depășește granițele Ardealului, a amestecului de elemente românëști, slave, turcești, grecești, germane și franțuzești care au contribuit la formarea limbii românë literare modern.

Trăsătura definitorie a transculturalității – hibriditatea – amestecul diferit dozat a existat dintotdeauna. Aceasta nu reprezintă un defect și nici nu constituie un avantaj: este o realitate gradată diferit. Istorici și critici literari români din anii '30 se simțeau nënțeleși și subestimați – din cauza aluziilor venite din exterior cu privire la caracterul mixt al culturii și literaturii românë.

Dilema poziționării regionale adecvate a României din punct de vedere regional (în Europa Centrală și de Est, în Europa de Sud-Est, la „hotarele creștinismului”, în Balcani) nu este elucidată nici după integrarea în comunitatea europeană, dar schimbul, amestecul, transculturalitatea nu mai sunt percepute ca aspecte negative. Andrei Pleșu propune – nu fără umor – ca soluție de compromis eticheta „Scandinavia Balcanilor”, elogiind în alt loc, pe larg, apartenența la gastronomia balcanică ca liant

Pentru traducător – definit metaforic dintotdeauna ca un călător prin spații și timpuri, bun cunoscător al limbii, iar în termeni de specialitate ca mijlocitor între culturi, specialist în comunicare cu competență transculturală și interculturală – caracterul mixt al culturii precum și al literaturii are implicații în ceea ce privește munca de documentare asupra textului, interpretare cuprinzătoare a contextului.

Acest caracter mixt vizează teme și motive itinerante, adaptate, însă și limba: „O limbă este întotdeauna un amestec de limbi, undeva la jumătate de drum între Babel, ca expresie a deplinei confuzii și 'grăitul în limbi' ca expresie a celei mai nemijlocite transparențe. Un stil este întotdeauna un împrumut pestriț de expresii, de care se dezice și pe care le defomează pentru a le da

un sens aparte”

Istoria transculturalității (prin comunicare, schimb între culturi, amestecul de culturi) înglobează – după cum a dovedit-o experiența de până acum – nu doar experiența întâlnirilor pașnice („nunta”), ci și o istorie a violenței („luptă”), a exercitării puterii sub diferite fome.

Limbajul joacă în procesul de comunicare inter- și transcultural un rol esențial, deoarece fiecare cultură în parte se exprimă prin limbă. În cadrul acestei comunicări culturale traducerea ocupă – pe lângă alte forme de transfer – un loc important. În comparație cu mass-media, care prezintă și explică operativ alteritatea, beletristica nu reușește să țină pasul, beneficiind în schimb de șansa de a avea un impact mai puternic, de a evita mai ales reducerea culturilor și stilurilor de viață străină la o ofertă de consum exotică, și, în cele din urmă, de a releva mai degrabă în străin familiarul.

Raportate la cultura română – în care termenii tradiționali culturali „codru”, „plai” „mioritic” (forma de viață a ciobanilor de munte) au un loc aparte – eseurile care tematizează morfologia culturii aparținând lui Lucian Blaga și lui Constantin Noica, interpretările din punct de vedere a istoriei religiilor de Mircea Eliade, mai apoi în zilele noastre publicațiile istorice ale lui Lucian Boia, eseurile de filosofia culturii de Horia Roman Patapievici și Andrei Pleșu fac parte – datorită informațiilor de fond relevante pentru traducător – din categoria textelor-cheie.

Este vorba de texte care expun mituri (de ordin etiologic, politic-social și normativ) relevante pentru cultura română. În parte, acestea au constituit deja obiectul unor traduceri (Blaga) fiind catalogate drept cadre de operare însemnate. În continuare voi cita un poem blagian tradus în limba franceză de Paul Villard, cetățean francez, care a învățat limba română special pentru a-l traduce pe poetul român, Lucian Blaga:

9 Mai 1895 *Sat al meu, ce porți în nume sunetele lacrimii, la chemări adânci de nume în cea noapte te-am ales ca prag de lume și potecă patimei.*

Spre tine cine m-a-ndrumat din străfund de veac, în tine cine m-a chemat fie binecuvântat, sat de lacrimi fără leac.

9 Mai 1895 *Toi, mon village, qui portes dans ton nom le son de larmes, prêtant l'oreille aux clameurs profondes des mères je t'ai choisi cette nuit comme seuil du monde et sentier de la passion.*

Béni soit Celui qui m'a guidé vers toi du tréfonds des siècles, qui m'a appelé en toi, ô, village des larmes incurables.

Nu o să propun în continuare o analiză exhaustivă a procesului de traducere din limba română în limba franceză, ci mă voi axa strict pe transferul cultural produs prin intermediul traducerii. Astfel, putem observa încă de la început că poezia se modifică prin schimbarea ritmului și a măsurii versurilor. Apoi, apar unele cuvinte care întăresc (toi, ô) sau cuvinte care nu au același sens în ambele limbi (lacrimi fără leac/des larmes incurables- putem spune că Blaga nu s-a gândit la un leac băbesc, cunoscut numai de sătenii din Lancrăm, când a exprimat în mod metaforic neputința satului? Evident că nu).

În fine, deși se păstrează sensul poeziei, mesajul transmis de Blaga în limba română, nu mai este același în limba franceză. Transferul cultural a avut loc doar la nivel de frazare, multe din

elementele culturale pierzându-se odată cu traducerea textului. Astfel, se observă că unele cuvinte nu au avut echivalent în limba franceză. Știa oare Villard când a tradus ce a reprezentat Lancrămul pentru autor? Știa el de ce satul autorului vărsase atâtea lacrimi? Sau ce eveniment important pentru autor a avut loc în acea noapte de mai? Este evident că epoca în care traducătorul a făcut operațiunea de traducere e complet diferită de epoca în care a fost scris poemul. S-a păstrat sensul, dar s-a pierdut nuanța. Un vorbitor de limba franceză va înțelege poezia, însă nu va înțelege niciodată cultura proprie, iar un vorbitor de limba română, care cunoaște și limba franceză, va observa imediat că, deși bună, traducerea nu reflectă identitatea culturală a poporului român.

În procesul de traducere din limba română în limba franceză au fost implicați — în decursul timpului — mii de mediatori. Locul de întâlnire între limbi și culturi a fost camera de studiu, reședința de la țară, redacția ziarului, reședința reginei României din București și Sinaia ca sursă de inspirație, instituții de știință, ministere ale propagandei, edituri, asociații și uniuni, cercuri literare, cefenele și cofetării, biblioteci, saloane private, facultăți, birourile secretarilor literari, atelierelor de lucru.

Mai întâi au existat preocupări comparative care vizau miturile și limbile și care au avut ca finalitate traduceri în limba franceză. În epoca pașoptistă apoi li s-au alăturat motivații de ordin filologic și în cele din urmă cele de natură estetică. Traducătorul bi- sau multilingvist este un individ cu competență și formație transculturală. În acest sens lărgit este vorba despre „transpunerea” de culturi (respectiv de subdomenii și detalii semnificative), despre modalități de a descrie relațiile dintre culturi, despre stiluri de viață, moduri de gândire, concepții despre lume, discursuri. O asemenea traducere culturală precum și lingvistic-filologică nu presupune substituirea — fără pierderi — a originalului, ci explicare, interpretare, contextualizare, comparare.

În încheiere, să-i dăm încă o dată cuvântul lui Horst Turk pe tema traductibilității și a posibilității de a transporta percepții culturale prin intermediul procesului de traducere: „*În cazul translatoologiei se poate afirma prin extrapolare că problema unei traduceri a culturilor este întotdeauna rezolvată până într-un anumit grad, dar și că, într-un anumit grad, ea rămâne de nerezolvat. Aici, ca și în alte cazuri, traducătorul trebuie să se sprijine pe participarea cititorului la jocul lingvistic al traducerii și pe contribuția istoriei în procesul traducerii.*”

Bibliografie: BLAGA, Lucian, *Nebănuitele trepte* – ediție multilingvă, prefată de George Gană, Iași, Ed. Ars Longa, 2013. PLEȘU, Andrei, *Obscenitatea publică*, București, Ed. Humanitas, 2004. TURK, Horst, *The Translator*, vol. 2, nr. 2, s.l., 1996. WELSCH, Wolfgang, *Panagrama*, Pitești, Editura Historia, 2001.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/transculturalitatea-in-traduce-re-din-romana-in-franceza>)

Surse ale agresivității la școlari

De **Gheorghița Munteanu**

Comportamentul agresiv se întâlnește nu numai în activitățile de învățare, ci și în activitățile ludice, atât din spațiul școlar cât și din cel extrașcolar. Agresivitatea este o trăsătură de adaptare la mediul social. Ea poate fi cauzată de o multitudine de factori din grupul social, din spațiul familial și vehiculați în mass-media, influențați atât de perioada de dezvoltare a individului, cât și de tipul de activitate pe care îl desfășoară.

Jocul și agresivitatea la școlari

Jocul este o activitate complexă care presupune și faptul că trebuie să aibă o mare libertate în desfășurare, să fie spontan și să se realizeze din plăcere.

Există două orientări diametral opuse în legătură cu interpretarea jocului. Una este aceea că jocul este util în dezvoltarea personalității copilului și a doua interpretare evidențiază faptul că jocul este o activitate care promovează agresivitatea și deci este inutil unei dezvoltări morale a personalității copilului. Există și o altă poziție în legătură cu abordarea jocului, o interpretare de mijloc și anume — jocul este benefic dar cu condiția să fie asistat de adult, cel puțin prin îndrumare verbală.

În ciuda acestui fapt, în grupurile de copii se pot înregistra și conflicte reale. Agresivitatea nu se declanșează fără un motiv clar. Atacurile au adesea un caracter explorator, cum ar fi comportamentele la care apelează copiii mici pentru a testa spațiul social de acțiune și rangul în raport cu tovarășii de joc.

În comportamentul ludic, simbolismul agresiv joacă un rol important. De exemplu, salutul amenințare are scopul de a demonstra propria forță, dar există și o serie de gesturi ce exprimă disponibilitatea pentru o luptă comună (salutul cu pumnul strâns). Indivizii care se salută reciproc în acest fel sunt legați într-o comunitate de luptă.

Ca formă înăscută de amenințare ritualizată, râsul are un efect coeziv și o motivație agresivă. Oamenii râd de cineva împreună cu alții și adesea sunt găsiți țapi ispășitori pentru a se crea sentimentul coeziunii de grup pe calea agresivă. Râsul este perceput ca o formă de agresivitate de către persoana vizată, dar oamenii care râd împreună sunt legați între ei prin acest ritual.

Agresivitatea la copil este rezultatul a două componente: predispozițiile ereditare și propria experiență de viață. Conduitele agresive la om se află sub controlul anumitor zone din creier (zona hipotalamică exterioară și cea rinoencefalică). Leziunile la nivelul sistemului nervos central și experiențele de frustrare cresc potențialul agresiv.

Agresivitatea în mediul familial

Familia este mediul natural în care se formează personalitatea copiilor, dar și un factor de perfecționare a personalității părinților, chiar dacă funcția principală este asigurarea securității membrilor săi și educarea copiilor. Ei își formează personalitatea, caracterul și trec de la egoism la altruism prin jocul imitării și identificării cu părinții.

Calitatea dezvoltării copilului depinde de valorile cultivate în familie, iar coeziunea sa este un factor important în evoluția ulterioară a membrilor săi. Considerată spațiul cel mai profund de relații afective, un refugiu din calea adversităților, familia este și cel mai activ centru de agresivitate, poate și pentru că fiecare își poate dezvolta adevărata față a personalității sale (2). Există climate familiale constant agitate sau constant calde, climate de armonie sau climate de neînțelegere, climate de solidaritate sau de ostilitate.

Un mediu familial frământat de tensiuni, deformat de defectele părinților, de viciile sau neînțelegerile lor, de certitudini, de acte de violență, distorsionat prin lipsa mutuală de afecțiune a membrilor săi, constituie un mediu traumatizant pentru conștiința copilului. Un copil crescut într-o ambianță familială conflictuală în care forța și violența reprezintă principalele soluții de rezolvare a problemelor, va avea tendința de a repeta ceea ce a perceput în familie.

Sursele principale care contribuie la dobândirea unor stiluri agresive de comportament sunt, după Bandura, următoarele (5):

1. agresivitate indusă de membrii familiei (copiii tratați în mod agresiv vor folosi aceleași comportamente în raport cu alții);
2. subcultura în care trăiește individul (de exemplu comunitățile în care abundă metodele de conduită agresivă);
3. modelele simbolice oferite de mass-media.

Agresivitatea, ca trăsătură a relațiilor intrafamiliale, își are originea în nesatisfacerea trebuințelor de bază, în stiluri de comportament anterior dobândite de părinți, în sărăcia și neajunsurile concretizate în condiții de locuit precare sau în alcoolismul întâlnit cu precădere la tată și nu arareori la mamă. Toate și fiecare contribuie la acumularea permanentă a stresului, un catalizator sigur al comportamentului agresiv.

Traume (de multe ori ireversibile) pot rezulta din structura disimetrică a familiei: părinte absent, părinte sau copil unic, preferința manifestată de părinți pentru unul dintre copii, etc. Stilul dominator al părinților, în special al tatălui, caracterizat printr-o severitate excesivă și interdicții nejustificate, asociate uneori cu abuzul fizic, influențează procesul de formare a personalității copilului și potențează comportamentele agresive.

Bibliografie: 1) Eibl-Eibesfeldt, I., *Agresivitatea umană*, Editura Trei, Iași, 1995. 2) Păunescu, C., *Agresivitatea și condiția umană*, Editura Tehnică, București, 1994. 3) Petroman, P., *Psihologia familiei*, Editura Eurobit, Timișoara, 2003. 4) Sillamy, N., *Dicționar de psihologie - Larousse*, Editura Universul Enciclopedic, București, 1996. 5) Bandura, A., *Agresion: a social learning analysis*, Englewood Cliggs, N.Y. Prentice Hall, 1973.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați

<http://iteach.ro/experiencedidactice/surse-ale-agresivitatii-la-scolari>)

Posibil demers de rezolvare a conflictelor în școală

De **Adela-Gabriela Muresan**

Articolul de față lămurește noțiunea de conflict și prezintă un posibil demers de acțiune eficient, pentru soluționarea optimă, în momentul în care apar conflicte în clasă, în școală, în societate, bazându-se pe experiența de viață a celor implicați. Mai mult, lămurind probleme diverse ce pot apărea în timpul conflictelor, sunt precizate câteva concluzii pertinente care conduc la abordarea cu maturitate a unui conflict în scopul unei medieri raționale.

Timp de decenii, în țara noastră au fost suprimate nu numai problematica drepturilor omului, ci și noțiunea de conflicte, considerându-se că totul este în ordine și frumos. Poate că de aceea apar, în prezent, accese de violență. Noțiunea de conflict într-o societate modernă, democratică trebuie reconsiderată, iar pentru educator deprinderea elementelor necesare pentru rezolvarea conflictelor în școală și în alte împrejurări constituie o necesitate imperioasă.

Este indicat să acționăm în clasă, în școală, în societate, pentru soluționarea problemelor concrete ivite, bazându-ne pe experiența noastră personală.

În scopul clarificării noțiunii de conflict și al rezolvării eficiente a situațiilor conflictuale, educatorul trebuie să-și lămurească următoarele probleme:

I. Ce cuvinte și ce sentimente vă vin în minte când vă referiți la conflicte? II. Cum erau rezolvate conflictele în familia dvs. în copilărie? III. Cum vă reprezentați o stare conflictuală? IV. Ce atitudine este cea mai potrivită față de o stare conflictuală? V. În caz că sunteți implicat într-un conflict, ce schimbați în atitudinea dvs. pentru a-l modifica?

Este dificil să-i înveți pe alții cum să se comporte civilizat, dacă tu însuși nu ești conștient de modul în care reacționezi în situații conflictuale. Dacă am încerca o lămurire, chiar sumară, a problemelor menționate anterior, așa s-a procedat în cadrul cursurilor organizate de instituții diverse pentru predarea-învățarea drepturilor omului în ciclul primar, s-ar putea formula câteva concluzii:

Noțiunea de conflict este percepută numai cu sens distructiv, negativ, care ar trebui evitat (consecința multor ani de neelucidare) — așa cum a reieșit din lista de cuvinte : ceartă, dezacord, intoleranță, încălcare a drepturilor altuia, supărare, neînțelegere, nedreptate, orgoliu, încăpățănare, neomenie, adevăr-minciună, pericol, primejdie, pasivitate, interese;

sentimente: ură, teamă, furie, mânie, frică, nestăpânire, lipsă de control, violență, pierderea controlului, incapacitatea de identificare cu alții, disperare, angajare, culpă, vinovăție.

Modelele de tratare a conflictelor în familie sunt diferite, fiind posibile între părinți, între părinți și adulți, între părinți și copii, între frați. S-a constatat că, de cele mai multe ori, în așa-numita familie patriarhală, nu se producea o rezolvare democratică a conflictelor.

Există condiții obiective care duc la conflicte, la care se adaugă și unele stări subiective. De cele mai multe ori, nu știm cum să abordăm problemele. Calea știută în prezent la școală este apelul la ordine, dispoziție, fără extinderea dialogului profesor-elev. Este foarte bine să se găsească o soluție bună, prietenoasă.

Nu în orice situație, o atitudine prietenoasă este răspunsul cel mai bun la o situație conflictuală. În cazul conflictului ivit la clasă, este recomandabil să se procedeze astfel: stoparea primei reacții generate de conflict; aflarea cauzei conflictului, în prezența colectivului de elevi sau în absența acestuia, depinde de la caz la caz, pentru implicarea opiniei celorlalți în judecarea faptei; intervenția ulterioară-să se recunoască în clasă că preietenia celor implicați în conflict nu a fost afectată. Situația rămâne însă conflictuală dacă unul dintre copii mai nutrește gândul că a fost nedreptățit (caz deschis, conflict latent). Fiecare conflict are gradul lui de dificultate, iar implicarea este diferită: de la vorbă bună la implicarea familiei.

Renunțați la orgoliu, mândrie exagerată, gesturi necontrolate? Amplificați sau nu continuați discuțiile;recurgeți la mimică, gesturi dezarmante, la atitudine moralizatoare; apelați la persoane ce amplifică un conflict, din graba și ambiția de a-l rezolva repede? Nu trebuie ignorat faptul că, în unele situații, numai timpul rezolvă ceea ce nu pot rezolva oamenii.

Conflictul profesor-elev este determinat și de faptul că fiecare se află în situație diferită. În poziția de adult, profesorul este cu mai multă experiență, promotor de valori, relații, date, dar poate fi și intolerant față de copil.

Dacă ne opunem violent părții adverse se ivește un conflict violent. Uneori atenuăm, dar nu rezolvăm conflictul. În cele mai multe cazuri, apare compromisul — ajungerea la o înțelegere prin renunțarea la ceva, dar cedarea conduce tot la nemulțumire.

Când trebuie să mediem într-un conflict în care persoanele acționează prietenos, dar îți apără puternic interesele, acționăm cooperant, fără a prejudicia personalitatea celui alt asupra aceea ce a făcut. Trebuie găsite soluții pentru conciliere pe temeiul inereselor comune. de fapt, ne apărăm poziția, când recurgem la soluții pe baza unor criterii comune, acceptate de fiecare și când știm cum să ascultăm și să ne exprimăm interesele.

Conflictele, de cele mai multe ori, sunt constructive. Părerile divergente despre un caz anume conduc la soluții unice, interesante, pe care cei care le susțin, dacă aduc argumente pertinente, reușesc să le transforme în adevărate lecții de viață. De fapt, aceste divergențe de opinie formează atitudini pozitive față de ceilalți și modelează personalitatea umană pentru o diplomatie în ceea ce privește comunicarea.

Bibliografie: Ghid practic pentru aplicarea programei de educație moral-civică în ciclul primar, Editura Coresi, București, 1994.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/posibil-demers-de-rezolvare-a-conflictelor-in-scoala>)

Contribuții ale parteneriatului școală-familie-comunitate la formarea personalității elevilor

De **Maria Neculaes**

Într-o lume straniu de mișcătoare, se înmulțesc motivele de neliniste individuală, motive amplificate de teama de nou, iar pentru copil, alături de părinți, cadrul didactic trebuie să constituie sprijinul de care are nevoie, factorul principal de formare treptată a viitorului adult. În momentele de răscruce ale vieții dorim să dialogăm cu acele personalități care ne-au fost modele în conturarea și atingerea idealului profesional și de viață, a căror operă și activitate ne-au servit drept criterii de reflecție și referință.

Omul de la catedră — model pentru elevii săi

Având în vedere faptul că elevul, viitorul adult, trebuie educat și format în așa fel încât să se poată adapta la schimbările rapide și la noutatea permanentă a vieții în care va fi chemat să trăiască, să gândească, să simtă și să muncească este nevoie de o deplină armonie între toți factorii care participă direct sau indirect la actul educațional: familie, grădinița, școală, societate. Deplina armonie se construiește prin afecțiune, bunăvoință, răbdare și concesi reciproc.

Lumea de azi fiind într-o permanentă schimbare, fiecare dintre noi simțim, din când în când, nevoia de sprijin, iar copilul, mai mult decât oricine altcineva, deoarece devenirea umană nu este un fenomen izolat, ci se produce plenar la nivelul individului.

Educatorul poate constitui un model pentru ființele ce-l privesc cu ochi mari, întrebători, numai dacă:

1. are încredere în valorile propriei profesii;
2. manifestă o atitudine pozitivă față de valorile spirituale și morale și pretinde și elevilor același lucru;
3. se remarcă printr-o pregătire de nivel superior, printr-un larg orizont de cultură generală;
4. între vorbele și faptele sale există consecvență, putând să ofere celor din jur un exemplu de conduită ireproșabilă, atât în școală, cât și în oricare altă împrejurare;
5. angajează elevii în acțiuni sociale, care să contribuie la

formarea lor civică și la pregătirea lor pentru roluri sociale, participând activ alături de ei;

6. acțiunile organizate sunt dominate de originalitate, creativitate, pasiune pentru adevăr și spirit de cooperare.

Rolul învățătorului în formarea și dezvoltarea personalității elevului

Într-o societate în care comunicarea a devenit unul din principiile fundamentale ale progresului, avem tendința de a ne izola din ce în ce mai mult, nu numai prin acțiunile pe care le întreprindem, ci și prin limbaj. Aceasta, nu pentru că nu am avea ce să spunem, ci pentru că, cel mai adesea, nu știm cum să spunem. Trebuie, deci să învățăm democrația comunicării, atât noi, cât și elevii noștri.

Ni se întâmplă destul de des, ca învățători, să constatăm că, uneori, elevii de orice vârstă, nu pot sau nu știu cum să-și exprime și să-și apere punctul de vedere, sau, mai grav, nu sunt capabili să accepte un alt punct de vedere, decât al lor.

Toate acestea se întâmplă atunci când orizontul de cunoaștere al copilului ajuns într-o nouă etapă de dezvoltare, nu mai este satisfăcut de etapa „de ce?”

Rolul învățătorului este dificil și responsabil și orice eroare atitudinală și afectivă în relațiile cu elevii, poate avea urmări incalculabile în planul psihologic al ființei umane supuse procesului educativ. Cadrul didactic este, în același timp, și dascăl și părinte și actor, în orice moment al zilei, cât este în relație cu elevii.

El trebuie să cunoască structura psihologică a grupului, dar și pe cea individuală, pentru a putea acționa benefic pe linia formării și dezvoltării trăsăturilor pozitive de caracter. Învățătorul, prin misiunea pe care o are, aprinde o flacără în mintea și inima elevilor, se dăruie fiecărei generații și fiecărui elev, contribuind la construcția personalității lor.

Factorii educaționali ce pot contribui la formarea și dezvoltarea personalității copiilor

Considerând copilul ca pe un adult în devenire, cunoașterea fenomenelor evoluției fizice și psihice va permite intervenția activă în stimularea, formarea și modelarea personalității sale. Personalitatea cuprinde toate trăsăturile fizice și psihice relativ stabile ale omului, trăsături care determină în mod constant comportamentul lui.

Principalele componente psihice ale personalității sunt: temperamentul, caracterul, aptitudinile și talentul, componenta direcțională sau orientarea personalității în raport cu trebuințele, interesele, idealurile sale. Personalitatea este rezultatul unei evoluții lungi, care are loc în primul rând în condițiile interacțiunii cu mediul social. Trebuie urmărită, paralel cu influențarea celorlalte laturi ale personalității copilului cu deosebire, educarea trăsăturilor temperamentale și de caracter.

Trăsăturile de caracter exprimă relații cu adâncă semnificație ca atitudine față de oameni, față de societate (colectivismul, sinceritatea, respectul), atitudinea față de muncă (hărnicie, punctualitate, spirit creator) și atitudinea față de sine însuși (modestia, exigența, demnitatea personală).

Spre deosebire de trăsăturile temperamentale care se bazează pe

calități innăscute ale sistemului nervos, trăsăturile de caracter sunt dobândite în cursul vieții fiecăruia în interacțiunea acestuia cu mediul social; de aceea este necesară cooperarea tuturor factorilor educaționali care pot contribui la formarea și dezvoltarea personalității copiilor. În esență învățământul este un sistem de comunicare, educator-elev, care antrenează trăiri și conduite afective, mobilizează capacități, aptitudini și manifestări temperamentale care nu pot fi circumscrise în sfera unor raporturi uniforme, perfect programabile.

Contribuții la formarea și dezvoltarea personalității copiilor

Analizând faptele din jurul nostru, constatăm, cu surprindere, că suferim de neputința de a colabora, de a coopera. Numeroase valori ale civilizației au fost create de personalități ce au lucrat în echipă și au fost posibile realizările acestora pentru că membrii echipelor au manifestat încredere unii în alții. Colaborarea și cooperarea vizează dezvoltarea competențelor de:

- explorare și investigare;
- de a-și asuma responsabilități și de a fi cooperanți;
- disponibilitate pentru munca în echipă;
- argumentarea propriilor opinii;
- acceptarea opiniilor altora.

Problema fundamentală pe care școală trebuie să o rezolve în domeniul educației este formarea conștiinței morale și a caracterului, deoarece respectarea în orice acțiune a valorilor morale implică tăria de caracter ce definește „omul de cuvânt”, „omul de omenie”, „omul care nu joacă teatru”, formulări prin care poporul aduce elogii omului de caracter. Frumusețea și tăria caracterului, puncte marcante ale personalității umane, se manifestă în acțiune.

Goethe sublinia în „Maxime și reflecții”: *Cum poți să te cunoști pe tine însuși? Niciodată prin contemplare, ci prin acțiune. Încearcă să-ți faci datoria și vei afla îndată câte parale faci.*

Pedagogia, știința care studiază educația din toate punctele de vedere, are câteodată aspectul unei mașini de precizie, care ne inspiră admirație. Citind-o, totul pare simplu și frumos, dar realitatea mi-a demonstrat că, pentru a fi frumos totul, este nevoie de multă muncă, dăruire, de o minte iscoditoare, care să caute mereu noi metode și procedee de a ajunge la inima și sufletul copilului, pentru a-l putea modela. Acest lucru a căutat a ne îndruma și vechea pedagogie și cea modernă, fiecare având propuse căi proprii.

În concluzie, activitatea educativă se desfășoară cu succes dacă este cunoscut materialul uman și acest lucru nu este posibil dacă nu sunt exploatate toate sursele: familia, societatea, relația învățător — elev.

Bibliografie: 1. Binet, Alfred — *Ideii moderne despre copii*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1975 2. Oprea, Olga — *Tehnologia instruirii*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1979 3. Rădulescu, Mihaela — *Pedagogia Freinet*, Ed. Polirom, 1999

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/scoala-familie-comunitate-for>

Mijloacele de învățământ și rolul lor motivațional

De **Delia Mustaca**

În școala modernă, procesul de învățământ se dorește a fi unul axat pe modelul interactiv, ce presupune corelația și interacțiunea reciprocă predare-învățare-evaluare. Dacă în școala tradițională cea mai importantă era acțiunea de predare, iar personajul principal era profesorul, în școala modernă pionul principal este elevul care își întărește, rectifică și modifică experiența cognitivă, cu scopul îmbunătățirii cunoștințelor, profesorul având rolul de a-l susține cognitiv-afectiv-motivațional-atitudinal, astfel realizându-se un echilibru între predare și învățare.

Predarea și învățarea formează un ansamblu ce poate fi completat prin evaluare, acțiuni ce sunt complementare și acoperă întreaga activitatea cognitivă și formativă ([1], pg. 63). Perfecționarea relației predare-învățare-evaluare revine în atenția didacticii moderne, deoarece numai în acest mod devine logică și omogenă relația obiective-conținuturi-metodologie-rezultate-reglare.

Profesorul Ioan Cerghit definea predarea ca pe „*un ansamblu complex de acțiuni și comportamente didactice specifice, destinate învățării*” ([2], pg. 18). Relația predare-învățare este exprimată de Ioan Neacșu în termenii „cutiei negre” și ai dublului feed-back — predarea = input, învățarea = output, iar apoi învățarea = input și rezultatele învățării = output - predarea fiind „*un sistem de acțiuni variate în formă și conținut, orientate spre elev, din realizarea cărora, în sistemul de interacțiuni profesor-elev, ia naștere învățarea*” ([10] p. 67).

Motivația constituie un factor cu o contribuție decisivă la succesul profesional și școlar. Dintre factorii motivaționali amintim: recompensa, condițiile de învățare, facilitățile, climatul psihosocial, cadrul organizatoric, mijloacele de învățământ, notarea etc. ([4], pg. 36).

În accepțiunea cea mai largă, motivația reprezintă „*ansamblul factorilor dinamici care determină conduita unui individ*”. O definiție mai completă este cea oferită de Al. Roșca, acesta văzând în motivație totalitatea mobilurilor interne ale conduitei, fie că sunt înnăscute sau dobândite, conștientizate sau neconștientizate, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte.

Motivația este factorul care determină organismul să acționeze și să urmărească anumite scopuri. Orice act de conduită este motivat, chiar dacă, uneori, nu ne dăm seama pentru ce motiv facem o acțiune sau alta. Nici un act comportamental nu apare și nu se manifestă în sine, fără o anumită incitare, direcționare și

susținere energetică.

Formele motivației se pot clasifica ([6], pg. 66):

1. După natura stimulului motivația poate fi pozitivă (are la bază lauda, recompensa, încurajarea) și negativă (cea care are la bază amenințarea, pedeapsa, blamarea).

2. După plasarea sursei generatoare a motivației, ea poate fi clasificată în intrinsecă (atunci când sursa care o generează sunt trebuințele personale ale individului și este solidară cu activitățile lui; De exemplu, un individ muncește pentru că îi place ceea ce face și munca reprezintă o sursă de satisfacție pentru el sau dacă individul exercită o muncă în conformitate cu aptitudinile și abilitățile lui) și extrinsecă (când sursa care generează motivația se află înafara individului căruia îi este sugerată sau chiar impusă). Motivația extrinsecă nu izvorăște din specificul activității desfășurate.

Motivația extrinsecă poate fi negativă (are la bază reacții de respingere și aversiunea individului față de consecințele neplăcute precum concedierea, retrogradarea, critica, teama de eșec, pierderea prestigiului ș. a. — [6], pg. 66) sau pozitivă (când omul vizează obținerea beneficiilor prin practicare cu succes a meseriei — beneficiile sunt salariul mai mare, obținerea prestigiului profesional și social, dobândirea unor poziții ierarhice superioare, obținerea unor facilități speciale cum ar fi locuință de serviciu, mașină, telefon etc).

3. După natura trebuințelor individului, motivația poate fi: cognitivă (are la bază nevoia de a cunoaște a individului, curiozitatea, interesul intelectual față de o anumită problemă sau față de o anumită profesiune) și afectivă (când este determinată de nevoia individului de a se simți bine în compania altora, de a obține aprobarea din partea altor persoane, de a se simți apreciat etc. — [6], pg. 67).

O analiză a varietății motivelor care stau la baza activității de muncă și de învățare trebuie să pornească de la piramida trebuințelor, datorată psihologului american Abraham Maslow. Teoria lui Maslow este extrem de cunoscută și a avut un imens succes, chiar dacă are o serie de limite. Conform acestei teorii, trebuințele umane sunt organizate într-o structură ierarhică la bază fiind plasate trebuințele fiziologice, iar în vârful piramidei, trebuințele referitoare la realizarea de sine.

Modelul ierarhic al trebuințelor umane, elaborat de Maslow, cuprinde următoarele categorii de trebuințe:

- trebuințe fiziologice (trebuința de hrană, de apă, trebuința sexuală, trebuința de odihnă);
- trebuințe de securitate (apărare, protecție, echilibru emoțional);
- trebuințe de iubire și apartenență la grup (trebuința de a aparține unui grup, de a fi acceptat, trebuința de a oferi și primi afecțiune);
- trebuințe de stimă de sine (trebuința de prestigiu, trebuința de a beneficia de aprobare și prețuire, trebuința de a atinge obiective);
- trebuințe cognitive (trebuința de a înțelege, de a cunoaște, de a explora, de a descoperi);
- trebuințe estetice (trebuința de frumos, de ordine, de simetrie, de armonie);

- **trebuie de autoactualizare:** de autorealizare și de valorificare a propriului potențial (trebuie de a-și utiliza potențialul creativ, de a găsi autoîmplinirea- [8], pg. 122).

Termenul de mijloc de învățământ desemnează resursele materiale concepute și realizate pentru activitatea de predare-învățare-evaluare, pe care profesorul le utilizează pentru a facilita perceperea, înțelegerea, fixarea și consolidarea cunoștințelor și abilităților practice. Mijloacele de învățământ pentru studiul istoriei reprezintă un ansamblu de resurse și instrumente materiale și tehnice folosite de profesori în predare și de elev în învățare, pentru realizarea obiectivelor stabilite de programele școlare la acest obiect de învățământ ([3], pg. 124).

Mijloacele de învățământ, prin potențialul pedagogic, presupun principii care le asigură funcții speciale în raport cu rolul dominant în activitatea didactică. Principiile au în vedere activizarea procesului de cunoaștere, prin solicitarea memoriei și a interesului pentru problemele prezentate. Funcțiile mijloacelor de învățământ sunt ([3], pg. 131): a) Funcția de comunicare a informațiilor. b) Funcția de substituie constă în faptul că mijloacele de învățământ substituie realitatea matematică într-o manieră proprie. Prin imagini, modele etc. asigură observarea în grup, oferă posibilitatea elevului de a explora realitatea substituită, de a investiga spațiul istoric, cauzele unor evenimente. c) Funcția de motivare a învățării (stimulatoare) constă în capacitatea mijloacelor de învățământ dirijate de profesor de a provoca, dezvolta și stimula motivația învățării. Cu ajutorul lor, profesorul de matematică reușește să prezinte în mod atrăgător, captivant, tema avută în dezbateri în procesul de predare-învățare. d) Funcția formativă se valorifică în predarea-învățare a matematicii prin capacitatea mijloacelor audio-vizuale de a stimula analiza, sinteza, comparația. e) Funcția ergonomică (funcția de realizare a efortului în activitatea de predare-învățare) este capacitatea mijloacelor de învățământ de a transmite un volum mare de informații într-un timp scurt. Folosirea unor mijloace de învățământ cât mai diversificate în activitatea la clasă oferă profesorului de matematică cadrul necesar unor activități eficiente, cu valențe educative deosebite. f) Funcția de evaluare ([3], pg. 135) a randamentului școlar oferă posibilitatea profesorului de matematică de a obține informații referitoare la rezultatele instruirii, cunoștințe stocate (ex: pe calculator), capacități și deprinderi dobândite de elevi.

Putem concluziona că profesorul este cel care, prin alegerea mijloacelor adecvate de învățământ și prin elaborarea strategiilor specifice, poate să îi motiveze pe elevi, indiferent de ciclul de învățământ dăruind cont de acesta, să își însușească și să înțeleagă noțiunile de matematică și nu numai.

Referințe și bibliografie: [1] Cerghit, Ioan, Neacșu, Ioan Negreț-Dobridor, Ion, Pânișoară, Ion-Ovidiu, *Prelegeri pedagogice*, Editura Polirom, Iași, 2001. [2] Ioan Cerghit, *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii*, Editura Aramis, București, 2002. [3] Ionescu, Miron (coord.), Radu, Ion (coord.), *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001. [4] Iosif, Gh., Moldovan-Scholz, M., *Psihologia muncii*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1996. [5] Maslow, Abraham, *Motivație și personalitate*, Editura Trei, București, 2009 [6] Omer, Ioana, *Psihologia muncii*, Editura Fundației "România de mâine", București, 2007. [7] Roco, Mihaela, *Creativitatea și inteligența emoțională*, Editura Polirom, Iași, 2004. [8] Dorina Sălăvăstru, *Psihologia*

învățării, Editura Polirom, Iași, 2009. [9] Stoica, D., Stoica, M., *Psihopedagogie școlară*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1982. [10] Neacșu, Ioan, *Instruire și învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/mijloacele-de-invatamant-si-rolul-lor-motivational>)

ePortofoliul, instrument al evaluării în cadrul orelor de limbă și literatură

De **Ana-Maria Zaloaga**

Metodă integratoare, complexă, activ-participativă, portofoliul reprezintă o alternativă la evaluarea riguroasă, tradițională, încorsetată în tipare și forme rigide. Cu o structură flexibilă, portofoliul clasic și portofoliul electronic (ePortofoliul) pot însuma produse realizate și prin alte metode și mijloace (proiecte individuale sau de grup, fișe de lucru, teste, grile de evaluare criterială, jurnal de lectură etc.), ceea ce oferă profesorului o viziune de ansamblu privind progresul elevului, preocupările și abilitățile acestuia. În același timp, portofoliul electronic permite formabilului să își dezvolte anumite competențe în acord cu tipul lui de inteligență, cu nevoile reale de învățare și cu interesele proprii. În plus, portofoliul electronic constituie un mod atractiv de predare-învățare-evaluare și dezvoltă abilitățile digitale ale elevilor.

Țesătura pluridisciplinară și crosscurriculară a învățământului modern, care are în centru nevoile formabilului și implicarea activ-participativă a acestuia în demersul instructiv-educativ, implică interdependența segmentelor de predare, învățare, evaluare. Această relație conjugă atât aspecte tradiționale, cât și elemente alternative de evaluare, complementare procesului de învățare.

Competențele necesare omului modern numără și buna cunoaștere a tehnologiei informației și a comunicațiilor, ceea ce semnifică pentru dascăli, inclusiv pentru profesorii de literatură, o apropiere a acestor mijloace informatice moderne prin care se poate înfăptui cunoașterea. Considerăm că utilizarea portofoliului electronic (implicit a calculatorului) în procesul de învățare-evaluare este o consecință a dinamicii societății contemporane și are un grad sporit de eficiență, contribuind din plin la contextualizarea învățării.

Paradigma noului sistem educațional (care mizează pe competențe și operează cu metode activ-participative de predare-învățare), dar și priceperea dascălului de a găsi echilibrul dintre fond și formă, dintre conținut și mijloacele

propriu de transmitere a acestuia vor conduce la alegerea strategiei didactice potrivite și a celor mai bune metode de evaluare. Folosirea portofoliului electronic (ePortofoliu) își propune apropierea a două domenii atât de diferite – calculatorul și literatura – într-un cadru mai puțin formal, în care catalogul și evaluarea clasică lasă loc valorificării potențialului fiecărui elev. Nu numai că răspundem astfel imperativelor educaționale curente și pregătim discipolii pentru integrarea în societatea cunoașterii, dar mizăm pe pasiunea tinerilor pentru tehnologie și pe receptivitatea acestora față de nou. Prin urmare, activitățile conexe portofoliului electronic promovează învățarea limbii/literaturii (materne, străine) cu ajutorul computerului și au evident caracter interdisciplinar.

Un avantaj al evaluării prin metoda ePortofoliului ar putea fi un feed-back rapid, susținut, transmis în format electronic de profesor (evaluarea verticală) sau de colegi (interevaluare) pe pagina wiki a clasei, prin poșta electronică etc. Sugestiile evaluatorilor pot duce la îmbunătățirea produselor din portofoliu electronic, la eliminarea unor erori și la obținerea de performanțe. În portofoliu electronic își pot găsi locul, în funcție de cunoștințele elevului, de abilitățile acestuia, diferite produse: un blog al personajului preferat, un jurnal electronic (impresii de lectură, însemnări, observații), un film despre subiectul/geneza unui text literar sau despre biografia unui autor studiat, un powerpoint despre concepte operaționale învățate, un produs audio-video (album muzical, videoclip, album de fotografii) sugestiv pentru o temă discutată, un document-sinteză despre un conținut al învățării, postere etc. De asemenea, în acest tip de portofoliu pot intra și documente transmise în format electronic de profesor (fișe de lucru, grile de evaluare, teste, sinteze, softuri educaționale etc.).

Demersul evaluativ care include metoda ePortofoliului nu doar va dezvolta cunoștințele de limbă/literatură ale elevilor sau competențelor lor tehnice, ci va stimula gândirea lor creatoare și sistemică, va dezvolta responsabilități individuale și colective și angajarea elevilor în obținerea cooperării pe linia rezolvării unor probleme, va dezvolta capacitatea de receptare corectă a mesajului scris și de selectare a informațiilor, va stimula talentul artistic, spiritul de competiție etc.

Evaluatorul unui ePortofoliu va avea în vedere, spre exemplu, numărul de produse educaționale realizate de elevi cu ajutorul calculatorului, gradul de complexitate și originalitate a produselor educaționale obținute, numărul de teste/chestionare/grile de evaluare criterială aplicate, numărul de audiții/vizionări realizate.

Această metodă propusă pentru învățarea-evaluarea limbii și literaturii (române sau străine) utilizând calculatorul presupune o racordare a informațiilor lingvistice și literare la realitatea imediată. Indiferent de stilul de învățare, prin metoda portofoliului toți elevii pot realiza o serie de produse, cu condiția minimă a existenței mijloacelor tehnice necesare.

Între avantajele acestei metode amintim: stimularea spiritului investigativ al elevilor, a gândirii lor critice și creatoare, participarea activă la procesul de învățare, sporirea încrederii în sine, îmbunătățirea atitudinii elevilor față de învățare, creșterea gradului de responsabilizare în privința propriului studiu, formarea unor competențe complexe, a unor abilități de colaborare și a competențelor de comunicare, implicarea tuturor

elevilor.

O astfel de abordare, integrativă și interdisciplinară, va permite stabilirea unor relații imediate între conținuturile învățării și realitate, cu alte cuvinte, va duce la conștientizarea de către elev a importanței achizițiilor proprii în procesul de învățare, ceea ce îndreptățește utilizarea mai largă a acestei metode.

Bibliografie: Corniță, Georgeta, *Metodica predării și învățării limbii și literaturii române*, Editura Umbria, Baia Mare, 1993. Făt, Silvia, *Fundamentări teoretice în E-learning*, Elearning.România, 2007. Stroe, Antoaneta Daniela, *Standarde și sisteme de elearning*, Editura Edusoft, 2005. Ungureanu, Adalina, *Metodica studierii Limbii și literaturii române*, Ed.AS'S, 2003.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/eportofoliul-instrument-al-ev aluarii>)

Utilizarea tehnologiilor educaționale moderne – aplicații

De **Luciana Trăistaru**

În noile orientări ale învățământului problema interacțiunii pedagogului cu elevul este una fundamentală. În acest context apare evidentă necesitatea unui sistem educațional centrat pe elev, axându-se pe nivelul de dezvoltare a potențialului acestuia, aplicând tehnologii adecvate. Tehnologiile educaționale presupun mijloace și metode, structuri și forme diferite care corelează diferite concepte operaționale: proiectul pedagogic, mesajele educaționale, conexiunea inversă etc. Integrarea tehnologiilor educaționale în cadrul învățământului formativ presupune ca școala să se centreze pe dezvoltarea gândirii, selectând prin aceasta conținutul, metodele, formele și criteriile de formare și evaluare, adică să elaboreze acea tehnologie educațională care dezvoltă un anumit stil de învățare cu efect durabil.

În noile orientări ale învățământului problema interacțiunii pedagogului cu elevul este una fundamentală. În acest context apare evidentă necesitatea unui sistem educațional centrat pe elev, axându-se pe nivelul de dezvoltare a potențialului acestuia, aplicând tehnologii adecvate.

Tehnologiile educaționale presupun mijloace și metode, structuri și forme diferite care corelează diferite concepte operaționale: proiectul pedagogic, mesajele educaționale, conexiunea inversă etc. Integrarea tehnologiilor educaționale în cadrul învățământului formativ presupune ca școala să se centreze pe dezvoltarea gândirii, selectând prin aceasta conținutul, metodele, formele și criteriile de formare și evaluare, adică să elaboreze

acea tehnologie educațională care dezvoltă un anumit stil de învățare cu efect durabil.

Sorin Cristea, în „Dicționarul de pedagogie”, atestă următoarea semnificație a termenului „tehnologie educațională”, care aici este numită „tehnologie pedagogică”: *„Tehnologia pedagogică reprezintă ansamblul tehnicilor și cunoștințelor practice imaginat pentru a organiza, a testa și a asigura funcționalitatea instituției școlare la nivel de sistem. În contextul problematicii specifice procesului de învățământ pot fi delimitate patru acțiuni distincte, dar complementare, care asigură dimensiunea aplicativă a conceptului de tehnologie a educației/instruirii: organizarea resurselor pedagogice existente, planificarea și aplicarea curriculumului, pregătirea și folosirea materialului pedagogic și aplicarea cunoștințelor în activitatea de învățare.”*

Elaborarea unor tehnologii educaționale moderne permite nu numai îmbunătățirea calității procesului educațional, ci și rezolvarea problemei însușirii unui volum imens de informații într-un timp relativ scurt fără a afecta starea psihică a instruiților. Resursele informaționale au devenit la fel de importante ca resursele materiale și cele energetice. În condițiile societății informaționale bazate pe utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale (T.I.C.), în sistemul de învățământ devine un imperativ necesitatea centrării procesului de învățământ pe elev, el devenind subiectul procesului de învățământ și care presupune individualizarea (cel puțin relativă) a acestui proces. Folosirea tehnologiei informaționale reprezintă o posibilitate reală de individualizare a procesului de învățământ bazat pe clase și lecții. În contextul noilor tehnologii informaționale se creează noi posibilități în instruirea elevilor. În baza tehnologiilor multimedia apare posibilitatea realizării materialelor didactice computerizate, care pot fi grupate, în funcție de tipurile tehnologiilor utilizate și de scopurile pe care le realizează, astfel: manuale electronice, care reprezintă o expunere textuală a materiei cu un număr mare de ilustrații, care pot fi instalate pe server și transmise prin rețea, manuale electronice cu o dinamică înaltă a materialului ilustrativ, executate pe CD-uri, sisteme moderne pentru efectuarea lucrului de cercetare științifică, sisteme virtuale, în care elevul devine element al modelului computațional, care reflectă lumea reală și sisteme de instruire la distanță.

Tehnologiile educaționale moderne sunt eficiente în activitatea didactică în etapele proiectării, implementării și evaluării, una dintre condițiile esențiale în reușita acestora fiind cunoașterea și dorința de utilizare a celor mai potrivite mijloace, chiar dacă aceasta presupune renunțarea la anumite obiceiuri care se dovedesc, uneori, mai costisitoare la capitolul resurse (timp, energie, financiar).

În această direcție, am ales să prezentăm, din perspectivă proprie, câteva dintre beneficiile însușirii unor cunoștințe, respectiv a formării și consolidării unor deprinderi în cadrul cursului Intel Teach — Instruire în societatea cunoașterii, absolvit la CCD în februarie 2014. În ceea ce privește proiectarea activității didactice la nivelul unității de învățare, varianta de proiect propusă se dovedește complexă, utilă, aplicabilă în contexte variate; formatul este atractiv și profesionist, oferind posibilitatea ca, în fiecare moment, să se poată efectua conexiuni între elemente precum: arie tematică, competențe specifice/obiectivele de referință, obiectivele operaționale și obiectivele de evaluare vizate, planificarea evaluării în variantele

inițială, formativă și sumativă, mijloace necesare realizării evaluării (liste de verificare, stabilirea obiectivelor, observarea grupului, feedback din partea colegilor etc.), aptitudinile vizate (exemple: deprinderi de a utiliza termeni de specialitate, abilități practice de lucru cu programe Microsoft Office, experiență minimă în realizarea publicațiilor, abilități de navigare și documentare pe Internet), materiale și resurse necesare pentru unitatea de învățare (tehnologie – hardware, software, materiale tipărite, resurse internet, alte resurse). De asemenea, orice ajustare necesară se poate realiza cu mai multă ușurință și cu păstrarea designului inițial.

În ceea ce privește implementarea activității proiectate, utilizarea tehnologiilor educaționale moderne reprezintă un mijloc de facilitare a lecției prin creșterea atractivității și prin realizarea unei comunicări mai fidele între cadrul didactic și elev (elevii pot recepta mai clar ceea ce li se transmite, avându-se în vedere receptarea pe mai multe canale ale cunoașterii).

Pot fi utilizate, în acest sens materiale PPT, care, pe lângă designul atractiv, facilitează o mai bună coerență în prezentare, precum și contactul permanent a elevului cu varianta vizual-auditivă a învățării. În spațiul lecției pot fi inserate materiale create anterior sau pot fi create astfel de materiale împreună cu elevii, în cazul în care există conexiune la Internet în sala de clasă. Aceste materiale dezvoltă creativitatea elevilor și asigură o învățare de plăcere.

Tehnologiile moderne sunt eficiente nu numai în transmiterea noilor cunoștințe, ci și în consolidare deprinderilor formate și în realizare transferului de informații între diferitele domenii ale cunoașterii. Astfel, se pot realiza lecții recapitulative cu ajutorul materialelor PPT, exercițiile propuse având la dispoziție posibilitatea autocorectării răspunsului eronat, solicitării sprijinului în identificare răspunsului corect, aprecierii în situația unui răspuns just, identificării unor informații conexe. La final de lecție se poate realiza o sinteză sub forma unui flyer realizat de elevi, aceasta prezentând atractivitate și utilitate prin consolidarea capacității de sinteză, dar și prin dezvoltarea abilităților de utilizare a mijloacelor TIC. Tehnologiile educaționale moderne favorizează într-un mod cu totul deosebit învățarea prin descoperire atât la capitolul informații, cât și în ceea ce privește varietatea modalităților de utilizare a computerului în sine cu economie de efort și timp.

Evaluarea reprezintă unul dintre aspectele în cadrul cărora tehnologiile educaționale moderne sunt cel mai eficient inserate. Astfel, se pot folosi teste on-line, în format PPT, formulare realizate cu ajutorul Google docs etc., în cadrul cărora răspunsul este primit foarte rapid, obiectivitatea fiind ridicată, monotonia este alungată, se creează o mai bună dispoziție a participanților, prin înlăturarea contactului direct cu evaluatorul, se stimulează abilitatea de autoevaluare, spiritul competițional cu sine însuși. Evaluarea realizată cu ajutorul tehnologiilor moderne devine un moment mai puțin costisitor din punctul de vedere al consumului emoțional, reușindu-se performanța transformării utilului în plăcut, modificându-se atitudinea elevilor raportat la procesul evaluării în sine.

Tehnologiile educaționale moderne urmăresc facilitarea procesului didactic ajutând cadrele didactice să creeze contexte favorabile învățării, formării deprinderilor, constituirii unui complex de atitudini care să stimuleze curiozitatea, dorința de

a cunoaște mai mult, spiritul competițional cu sine, plăcerea de a progresa și de a-și dezvolta posibilități de autoinstruire, dar și o raportare corectă la evaluare, aspect absolut necesar în poziționarea noastră, a fiecăruia, în spațiul cunoașterii. Învățământul are nevoie de tehnologii educaționale moderne însușite de cadrele didactice și aplicate inteligent și constructiv în derularea procesului instructiv-educativ.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/utilizarea-tehnologiilor-edu-tionale-moderne-aplicatii>)

Utilizarea hărților interactive în proiectele eTwinning

De **Anamaria Corina Golumbeanu**

În acest an școlar, am participat împreună cu elevii mei la activitățile derulate pe platforma eTwinning în cadrul a două proiecte: „Magic Pavements” și „MIMS”. Pe lângă activitățile de acum tradiționale de creare de prezentări PowerPoint, videoclipuri și rebusuri, am inițiat activități mai complexe de utilizare a hărților interactive. Am identificat două instrumente web care pot fi folosite: Google maps și Zee Maps.

În acest an școlar am participat împreună cu elevii mei la activitățile derulate pe platforma eTwinning în cadrul a două proiecte: „Magic Pavements” și „MIMS”. eTwinning este comunitatea școlilor din Europa. A fost lansat în 2005, ca acțiune principală a programului de eLearning al Comisiei Europene. Portalul eTwinning (www.etwinning.net) este punctul de întâlnire principal și spațiu de lucru.

Proiectul „Magic Pavement” este un proiect în care elevii își consolidează cunoștințele despre proprietățile formelor geometrice, măsurare, perimetre și arii. În proiect avem parteneri din Turcia și Italia.

Ideea acestui proiect mi-a venit participând la un curs intensiv online pe platforma eTwinning. Partenerii i-am găsit tot pe platforma eTwinning accesând secțiunea, pe forumul dedicat proiectelor pentru 12-15 ani. Proiectul „MIMS — Inteligențe multiple la matematică și științe” este un proiect care are drept scop dezvoltarea interesului elevilor pentru matematică și științe prin activități de eLearning și jocuri în timp ce își explorează inteligențele lor multiple. În proiect avem parteneri din Franța, Grecia, Italia.

Ideea acestui proiect a venit participând, de asemenea, la un curs online pe aceeași platformă, partenerii fiind colegii de echipă din cadrul acelui curs. Cunoașterea partenerilor a fost consolidată de activitățile colaborative din cadrul cursului.

Proiectul însuși a fost realizat în cadrul cursului, lucrând împreună cu profesorii parteneri utilizând Google Docs și Google Hangout. Google Docs este un instrument web care permite editarea textului în colaborare, partenerii putând să lucreze în același timp la editarea materialului, în același timp, putând să facă diverse comentarii pe marginea textului. Google Hangout este un chat video care poate fi folosit și ca video conferință. Este gratuit pentru maxim 8 persoane conectate în același timp.

Pe lângă activitățile de acum tradiționale de creare de prezentări PowerPoint, videoclipuri și rebusuri, am inițiat activități mai complexe de utilizare a hărților interactive. Am identificat două instrumente web care pot fi folosite: Google maps (<https://www.google.ro/maps/>) și Zee Maps (<https://www.zeemaps.com/>).

Acestă activitate am zis eu că este mai complexă deoarece solicită elevul să se orienteze pe hartă, să descopere locuri interesante, să asocieze teme de lucru pentru una sau mai multe poziții stabilite pe hartă. Astfel, localizând pe hartă Piața Centrală din Craiova, elevii au asociat o problemă cu prețuri. Localizând Parcul „Nicolae Romanescu” din Craiova pe hartă, a fost asociată o prezentare în care sunt trecute date privind arhitectul care a realizat planul parcului, date privind mărimea parcului, etc. Localizând Stadionul, a fost asociată o problemă de probabilități. Elevii au făcut schimb de probleme. A fost ca un joc „De-a v-ați ascunselea”. Elevii erau curioși să descopere problemele celorlalți asociate diverselor obiective de pe hartă.

În realizarea materialelor, elevul își dezvoltă competențele de utilizare corectă și coerentă a terminologiei științifice, de identificare a obiectivelor (locuri de interes public-muzeu, parcuri, universități, magazine, piețe etc.) pe hartă, de culegere de date și interpretarea lor, de transpunere a datelor culese în probleme, de creare de prezentări, creare de probleme asociate acestor obiective, de exprimare scrisă într-o limbă străină. De asemenea, prin rezolvarea problemelor celorlalți parteneri, elevii își dezvoltă competențele matematice și științifice.

Prin aceste activități, elevul își dezvoltă concomitent competențele TIC prin utilizarea altor instrumente web și combinarea acestora realizând un material interactiv atractiv. De exemplu poate edita o legătură către un instrument multimedia (www.kizoa.com, www.powtoon.com).

Vizionând materialele partenerilor și realizând propriile materiale, elevul își dezvoltă abilități de înțelegere a dimensiunilor multiculturale și socioeconomice ale societății, de înțelegere a modului în care identitatea culturală națională interacționează cu identitatea europeană, de cunoaștere a diversității și a identității culturale în Europa. Participând la aceste activități elevul își dezvoltă atitudini de colaborare, de încredere în sine, de interes pentru interculturalitate, de respect pentru ceilalți. Astfel de activități întăresc sentimentul de apartenență la propria comunitate, la țară, Uniunea Europeană, la Europa, în general, precum și la lumea contemporană. Consider că utilizarea hărților interactive este o metodă creativă și inovatoare de susținere a activităților de predare-învățare.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/utilizarea-hartilor-interactive-in-proiectele-etwinning>)

Prietenul meu, calculatorul (Opționalul Informatică la ciclul preșcolar)

De **Liliana Vezeteu**

Calculatorul și tehnologiile informative "invadează" treptat societățile avansate, iar școala nu face excepție. La vârsta preșcolară, copiii manifestă un interes deosebit pentru jocurile pe calculator. În acest articol, sunt prezentate avantajele folosirii calculatorului la vârsta preșcolară, o planificare a opționalului de informatică pe un an școlar; exemplificări de jocuri folosite la opționalul de informatică pentru preșcolari.

Utilizarea calculatorului la vârsta preșcolară este posibilă și utilă prin faptul că el nu stânjenește comunicarea, chiar o stimulează, cu condiția să fie corect utilizat, pe baza experienței pedagogice acumulate. În general, calculatorul permite sporirea competențelor sociale și cognitive.

Activitățile opționale sunt elemente esențiale în continuarea reformei în învățământul românesc, făcându-se astfel adaptarea ofertei de învățare la nevoile și interesele copiilor, ale educatorilor și părinților. Prin libertatea de acțiune pe care o au cadrele didactice în conceperea, proiectarea și desfășurarea "opționalului", aceste activități anticipează, într-un anumit fel, școala viitorului. Așadar pentru anul școlar 2014-2015, copiii de la grupele mari din grădiniță au putut opta împreună cu părinții pentru activitatea opțională - "Prietenul meu, calculatorul", care pentru micii preșcolari înseamnă primii pași în informatică. Am depus eforturi în vederea găsirii unor fonduri extrabugetare pentru îmbunătățirea bazei materiale a unității.

La primul contact al copiilor cu calculatoarele, bucuria lor a fost fără margini: "Nu mai plecăm acasă!, au strigat toți veseli. Stăm aici, pentru că în calculator avem tot felul de jocuri!"

Copiii care vor alege ca opțional informatică, vor desluși primele taine în utilizarea calculatorului cu profesoara de informatică, care a întocmit o planificare pe care o prezint în aceste pagini. Doresc să subliniez că toate cele menționate în continuare au devenit realitate numai prin implicarea și participarea directă a educatoarelor, care au făcut echipă cu profesoara în activitățile de utilizare a calculatorului, în activitățile comune din grădiniță: evaluări, teste de matematică, desen, jocuri, cât și în conversația în limba engleză. Calculatorul este un mijloc didactic care contribuie în mod real și nemijlocit la eficientizarea muncii în învățământ. Consider că preocupările noastre în această direcție sunt în concordanță cu reforma începută în învățământ.

PROGRAMA PENTRU ACTIVITATEA OPȚIONALĂ INFORMATICĂ (CICLUL PREȘCOLAR) OBIECTIVE CADRU

- O1: Înțelegerea alcătuirii calculatorului și a rolului fiecărei

părți componente

- O2: Dezvoltarea deprinderilor de a utiliza calculatorul
- O3: Dezvoltarea deprinderilor necesare muncii individuale

O1: Înțelegerea alcătuirii calculatorului și a rolului fiecărei părți componente
OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE COMPORTAMENTE Copilul să poată: Să recunoască componentele calculatorului. Exemple de comportamente: 1. Să denumească tastatura și să fie capabil să o utilizeze; 2. Să denumească și să utilizeze mouse-ul; Obiectiv de referință: Să utilizeze calculatorul respectând normele de protecție. Exemple de comportamente: ● Să exerseze punerea în funcțiune/oprirea unui calculator. ● Să lanseze în execuție o aplicație folosind o iconiță sau butonul Start

O2: Dezvoltarea deprinderilor de tip utilizator
OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE COMPORTAMENTE Copilul să poată: Obiectiv de referință: Să lanseze în execuție sistemul Windows, apoi o aplicație selectată din cadrul acestuia. Exemple de comportamente: Să lanseze jocuri, aplicația pe Calculator, aplicația Paint, aplicația WordPad; **EXEMPLE DE COMPORTAMENTE:** ● Să lucreze cu ferestrele; ● Să schimbe proprietățile unei iconițe; ● Să modifice suprafața de lucru; ● Să stabilească data și ora la calculator Obiectiv de referință: Să fie capabil să lucreze cu aplicațiile Calculator, Paint, WordPad. Exemple de comportamente: ● În cadrul aplicației Calculator să introducă cifrele cunoscute și să verifice operațiile cunoscute de la matematică; ● În cadrul aplicației Paint să lucreze cu toate instrumentele; ● În cadrul aplicației WordPad să exerseze introducerea de la tastatură a literelor și a cifrelor; ● Să urmărească efectul apăsării fiecărei taste; ● Să introducă de la tastatură cuvinte cu literele învățate la dezvoltarea limbajului; ● Să identifice semnele de punctuație; ● Să introducă de la tastatură litere mari și mici; ● Să modifice dimensiunea caracterelor și a tipului de caracter.

O3: Dezvoltarea deprinderilor de muncă individuală
OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE COMPORTAMENTE Copilul să poată: Obiectiv de referință: Să lanseze individual o aplicație. Exemple de comportamente: ● Să lanseze aplicațiile Calculator, Paint, WordPad; ● Să lanseze un joc; ● Să exerseze jocurile din calculator. Obiectiv de referință: Să acționeze individual și să fie capabil să-și corecteze greșelile; Exemple de comportamente: Să ia singur o decizie în vederea realizării unei cerințe date.

PLANIFICAREA ANUALA LA INFORMATICA PENTRU ANUL SCOLAR 2014-2015

Mijloc de realizare-Tema: *Continut informational:*

Observare:Componentele calculatorului *Tastatura,unitate centrala,monitor,mouse,imprimanta*

Exercitii:Inchiderea si deschiderea calculatorului *Calculatorul se porneste si se opreste prin simpla apasare a butonului pornit-oprit*

Joc:Né jucam cu mouse-ul *Indicator:semn grafic special care se deplaseaza pe ecran prin miscarea mouse-ului*

Exercitii: Lucram cu mouse-ul *"Un clic" se foloseste pentru"apasarea"pe butoane,deschiderea meniurilor,activarea comenzilor din meniuri. Prin"dublu clic" se deschid ferestre in care pot rula programe*

Canon Creative *Recunoasterea si folosirea corecta a culorilor*

Observare: Programe si sisteme de operare-Windows 2007 *Exista programe pentru calcule matematice, pentru gestionarea bazelor de date, pentru desen, muzica etc.*

Exercitii: Etapele de oprire ale calculatorului -*Se apasa butonul "start" -Se selecteaza comanda "shut down" -Se asteapta pana la aparitia mesajului de oprire*

Icoane-Pictograme *Sunt mici desene cu o eticheta in partea inferioara. Se deshid printr-un dublu clic al mouse-lui*

Jocuri: Tarzan *Pentru dezvoltarea spiritului de observatie*

Jocuri: Iona, Sammy-micul inginer *Pentru dezvoltarea gandirii logice*

Jocuri: Mahjong, Ox, Blocs *Pentru dezvoltarea memoriei vizuale*

Joc: Erin *Evaluare — Recunoasterea cifrelor, operatii de adunare si scadere cu o unitate*

Joc: Timon si Pumba *Evaluare*

Bibliografie: "Utilizarea TIC pentru activitati eductionale"-Ghid pentru profesori, Bucuresti, 2013 "A cui a fost ideea geniala?"-Larry Verstraete-Didactica Publishing House, 2010 "Comportamente sociale ale prescolarilor formate in interactiune cu calculatorul"-Ioana Petrone — Rev invatamantului prescolar nr 1-21990

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/prietenul-meu-calculatorul>)

Pregătirea profesorilor în utilizarea instrumentelor Google pentru educație (flash-research data)

De **Olimpius Istrate**

În mai 2015, o echipă de cercetători în educație de la Universitatea din București, Universitatea Politehnica și Institutul de Științe ale Educației au inițiat o investigație asupra formării cadrelor didactice în utilizarea instrumentelor Google pentru educație, cu scopul de a defini mai bine obiectivele, activitățile și așteptările practicienilor privind utilizarea TIC — în fond, pentru a susține cu dovezi demersurile sau deciziile de inovare în educație, pentru a conferi un suport (mai) concertat introducerii noilor tehnologii în activitatea didactică și pentru a direcționa aceste activități către o utilizare responsabilă, semnificativă și corect proiectată din punct de vedere pedagogic, utilă elevilor [1]. Articolul prezintă pe scurt acest demers și

constituie **o invitație la utilizarea datelor obținute** prin investigație, oferind acces la baza de date și la prelucrările statistice primare.

Investigația a urmărit relevarea valorii adăugate a formărilor privind utilizarea instrumentelor Google în educație, adresându-se profesorilor participanți la sesiunile specializate de formare organizate de diverși furnizori de educație. Chestionarul a fost disponibil online, la adresa:

<http://goo.gl/forms/3xZNHlP3uY>, invitația fiind distribuită prin intermediul comunităților GEG din România și pe platforma iTeach.ro. 161 de cadre didactice au răspuns invitației, dintre care 159 participaseră la o sesiune "formală" de instruire; respectivele 159 de chestionare completate au fost luate în calcul pentru generarea graficelor și histogramelor din acest sumar.

Demersul poate fi continuat și complementarizat cu alte analize privind, spre exemplu, utilizarea comunităților de practică (comunităților "GEG") pentru a susține cadrele didactice care au participat la formări, știută fiind valoarea CoP pentru a augmenta și a valorifica pe deplin achizițiile învățării din sesiunile directe de formare [2]. O altă direcție de explorat ar fi stabilirea măsurii în care aceste cursuri de formare în utilizarea instrumentelor Google sunt convergente sau se suprapun cu alte inițiative similare adresate (tot) cadrelor didactice, precum Intel Teach a companiei Intel [3] sau Parteneri pentru Educație a companiei Microsoft [4]. Nu în ultimul rând, ar fi nevoie de resurse pentru a desfășura o cercetare reprezentativă la nivel național pe această temă, pe fondul unor suspiciuni privind calitatea sau utilitatea unora dintre cursurile oferite cadrelor didactice.

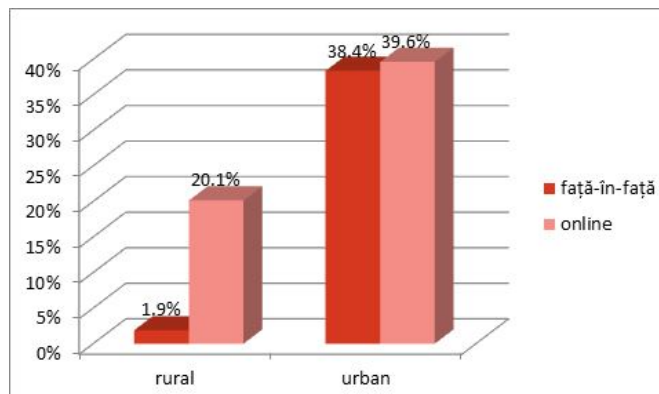
Însă programul Google este la început, în România memorandumul cu Ministerul Educației fiind semnat "abia" acum un an. În paralel, încercări de a monitoriza și a evalua procesul, rezultatele, impactul probabil că vor mai exista, încercând să găsească sensul și valoarea adăugată a acestor investiții impresionante, în special din partea cadrelor didactice. De remarcat și de subliniat ar fi, de asemenea, calitatea unor cursuri alternative de utilizare a instrumentelor Google pentru educație, oferite profesorilor exclusiv online, cu conținut similar, dar cu o abordare mai flexibilă și cu o audiență mai mare.

Investigația în discuție a luat în considerare ambele rute de formare — cea "oficială", parte a înțelegerii dintre Google și Ministerul Educației, care desfășoară o formare față-în-față de 12 ore pe parcursul a două zile, și cea "neconvențională", online, care are 36-40 de ore distribuite pe parcursul a 9 săptămâni, desfășurată în principal pe platforma iTeach.ro în format MOOC (iteach.ro/pg/cursuri/view/49572/).

Pe scurt, cursul, indiferent de forma de organizare, a fost primit foarte bine de participanții cadre didactice, care l-au considerat **util, complementarizând competențele lor pedagogice și în domeniul disciplinei**. Cu ajutorul instrumentelor Google, **profesorii sunt mai eficienți în rezolvarea sarcinilor administrative, au mai multe oportunități de dezvoltare profesională, participă mai mult în proiecte educaționale colaborative și reușesc să creeze mai multe activități interactive, participative pentru elevi. Elevii participă mai mult la activitățile care includ aplicații online, înțelegând mai bine conținuturile învățării și fiind mai creativi**.

Nu a fost constatată nicio diferență semnificativă între nivelul de satisfacție al participanților la cursul online și

față-în-față, rezultatele acestor formări și efectele asupra elevilor. Fiecare dintre modalitățile de organizare față-în-față și online au relevat avantaje și dezavantaje, iar prima recomandare ca urmare a analizei rezultatelor ar fi ca programul să continue oferind ambele oportunități profesorilor, acordându-le egală importanță. Pentru exemplificare, reproducem unul dintre graficele rezultate, care reprezintă diferența de acces la cursurile Google pentru profesorii din rural.

Participarea la cursurile online și față-în-față, comparație rural-urban (%)

Oricum, baza de date și prelucrările statistice sunt făcute publice pentru a putea permite utilizarea lor de către cadrele didactice, cercetători și factori de decizie în educație pentru: analize mai aprofundate, ameliorarea propriei activități, elaborarea de prezentări pentru seminarii și conferințe, publicarea de articole pe această temă:

- chestionarul: iteach.ro/pg/file/olimpius.istrate/read/56906/
- baza de date: iteach.ro/action/file/download?file_guid=56930
- sugestii și prelucrări statistice: iteach.ro/action/file/download?file_guid=56914

Vă invităm să lecturați prelucrările statistice și, mai ales, să le folosiți pentru le interpreta în manieră proprie și pentru a proiecta opinia personală în acest domeniu al utilizării noilor tehnologii pentru educație care promite atât de mult.

Referințe și bibliografie: [1] Velea, Simona (2011). *ICT in education: responsible use or a fashionable practice. The impact of eTwinning action on the education process*. În: "ICVL. Proceedings of the 6th International Conference on Virtual Learning". Bucharest: University of Bucharest Publishing House. Online: icvl.eu/2011/disc/structura/icvl/documente/pdf/met/ICVL_ModelsAndMethodologies_paper12.pdf. [2] Botnariuc, Petre & S. Țibu (2012). *Building a virtual community of practice — a case study on parents counsellors in Romanian disadvantaged areas*. In: "Conference proceedings of" eLearning and Software for Education"(eLSE)". Online: editurauniversitara.ro. [3] Toma, Steliana (coord.), S. Găbureanu, S. Făt, C. Novak (2009). *Impact Evaluation of Intel Teach Programme in Romania*. Bucharest: Elearning.Romania. Online: librarie.agata.ro/wp-content/uploads/2013/02/Intel_Teach_Impact_2009_en.pdf [4] Foamete, Sanda & M. Langworthy (2010). *Educația inovatoare. Sondaj: România*. Microsoft Partners in Learning. Online: eos.ro [5] Istrate, Olimpius (2009). *ICT*

Bringing Innovation in Teaching Practice. Case study: Romania. Online: adlunap.ro/else2009/journal/papers/2009/1060.1.Istrate.pdf [6] Istrate, Olimpius (2013). *Criteria for elearning programmes evaluation*. In: "Journal of Advanced Distributed Learning Technology" JADLET, vol. I/2013. Online: jadlet.com/index.php/jadlet/article/view/12

Notă: Autorii mulțumesc profesorilor participanți la investigație și în mod special formatorilor în utilizarea Google pentru educație și inspectorilor școlari care au contribuit la distribuția chestionarelor, la clarificarea unor aspecte în ce privește formările, la interpretarea corectă a datelor — dintre care enumerăm:

- dna prof. Ana Nicoleta Avramescu (Colegiul Tehnic Matei Corvin, Hunedoara)
- dna prof. Carmen Negrea (Colegiul National Tudor Vladimirescu, Tg. Jiu)
- dna prof. Nectara Mircioaga (Liceul Tehnologic Constantin Brâncuși, București)
- dna prof. Mariana Tămaș (Colegiul Tehnic Mihai Viteazul, Oradea)
- dna prof. Carmen-Daniela Macadon (Liceul Tehnologic Grigore C. Moisil, Buzău)
- dna prof. Mihaela Chirica (Colegiul Național Pedagogic Ștefan cel Mare, Bacău)
- dna inspector Elisabeta Ana Naghi (Ministerul Educației Naționale)

Cod QR

Scanati QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitati <http://iteach.ro/experiencedidactice/utilizare-instrumente-google>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice